

Fraværet av jødiske røster i offentligheten uroer forskere. – Den propalestinske aktivismen er blitt kuppet av ekstreme stemmer, mener Torkel Brekke.

Jøders stillhet bekymrer

YTRINGSFRIHET Amanda Schøyen og [Sara Hegna Hamner](#) 7. nov.

Skjev start: Selv ikke 7. oktober klarte toneangivende personer og organisasjoner på propalestinsk side å vise grunnleggende sympati med ofrene for Hamas-terroren, hevder professor Torkel Brekke. Foto: Christopher Olsson

I forrige uke skjerpet PST trusselnivået mot israelske og jødiske mål, og i en pressemelding ga Det mosaiske trossamfunn uttrykk for at mange norske jøder nå føler seg utrygge.

ANTISEMITTISME

- 1. november skjerpet PST trusselvurderingen mot jødiske og israelske mål. Vurderingen baserer seg på økt polarisering i ordskiftet.
- Det mosaiske trossamfunn uttrykte forrige uke bekymring for at mange jøder og israelere føler seg utrygge.

At jødiske stemmer i liten grad er framme i den norske debatten om krigen mellom Israel og Hamas, handler ifølge professor Torkel Brekke neppe om at de ikke har noe på hjertet.

– De aller fleste norske jøder er, så vidt jeg vet, propalestinske i den forstand at de er for en tostatsløsning og bedre levekår for palestinere. Men de ser også at mye av den propalestinske aktivismen er blitt kuppet av ekstreme stemmer, sier Brekke.

I våres ga han ut boka «Ingen er uskyldig – antisemittisme på venstresida».

– Veldig skadelig

Mange av begrepene og symbolene som brukes i Midtøsten-debatten, er enten eksplisitte eller implisitte angrep på Israels legitimitet som stat, mener Brekke.

– Hva kan gjøres for at norske jøder skal oppleve det trygt å uttale seg?

– Jeg tror at det kom skeivt ut fra start. Selv ikke 7. oktober klarte toneangivende personer og organisasjoner på propalestinsk side å vise grunnleggende sympati med ofrene for Hamas-terroren. Det var veldig skadelig for muligheten til å bygge allianser på tvers, tenker jeg. Og nå er vi kommet så langt inn i konflikten at den sjansen er borte.

– Men både Palestinakomiteen og partiene på venstresida var raskt ute med å fordømme Hamas-angrepene. Er ikke det å vise sympati?

– Jo. Men toneangivende stemmer på venstresida var også raske til å understreke at angrepet var et legitimt svar på den urettferdigheten som palestinerne utsettes for. I stedet for å reagere på den ekstreme volden, hoppet man raskt til at dette egentlig handler om palestinernes lidelser, og at israelerne i bunn og grunn er overgripere.

Tilskrives ståsteder

I høst ga Kjetil Braut Simonsen ut boka «I skyggen av Holocaust. Antisemittisme i norsk historie 1945–2023». Der påviste historikeren at når trykket i debatten om Israel og Palestina øker, utsettes også jødene for flere hatefulle ytringer og handlinger.

– **Det er en del som i praksis ikke klarer å skille mellom den jødiske staten og jøder i seg selv, sier Simonsen.**

– Man tilskriver jøder et kollektivt ståsted i politiske konflikter, som om de har samme interesser i egenskap av å være jøder. Det er en feilslutning man kan gjøre med mange grupper, men i dette tilfellet ligger det et antisemittisk resonnement i bunn.

Hakekors på Israels flagg

Fredag loggførte politiet i Oslo at demonstranter tråkket på et israelsk flagg med et hakekors på. Palestinakomiteen var raskt ute med å ta avstand fra hendelsen.

«Bruken av denne typen antisemittiske symboler er farlig. Og vi skal ikke bagatellisere antisemittisme», uttalte leder Line Khateeb til VG.

– Det er påfallende at man bruker holocaustanalogien mer systematisk når det er Israel og Palestina som diskuteres, sier Kjetil Braut Simonsen.

Han mener at selv om konflikten kan forklares med «helt normale politiske begreper», koples den likevel til noe spesifikt jødisk.

– En assosiasjonsrekke som ikke sjelden har kommet til uttrykk, er at antydninger om at den israelske regjeringens politikk er knyttet til et særegent hevnbegjær, som knyttes opp mot en jødisk mentalitet, sier Simonsen.

– **Mister en viktig stemme**

Også Vibeke Moe, forsker ved Holocaustsenteret, ser med bekymring på stillheten fra den jødiske minoriteten.

– **Forskning viser at en stor andel jøder i Norge noen ganger skjuler sin jødiske identitet i frykt for negative holdninger.**

«Jeg tror at det kom skeivt ut fra start.»

— TORKEL BREKKE, PROFESSOR

Dette er en situasjon som bidrar til en sånn type frykt, mener Moe.

– At jøder forsøker å holde en lav profil, er også et historisk fenomen. Generasjoner av jøder i Europa har opplevd at de må sitte stille i båten for ikke å vekke antisemittisk hat. Situasjonen vi står i bringer fram eksplisitte former for antisemittisme, potensielt vold.

– *Hvilke konsekvenser får det at jøder ikke tør uttale seg?*

– Vi mister en viktig stemme, minoritetens egen. Det er et demokratisk problem, men samtidig forståelig.

– *Tror du mange ikke er bevisst på hvordan debattklimaet påvirker norske jøder?*

– Det er mulig. Man kan også si at den antisemittismen som dukker opp i forbindelse med Israel-Palestina, ofte er mindre eksplisitt antijødisk, men den reproducerer likevel noen forestillinger om jøder. De knyttes blant annet til hevngjerrighet og imperialisme.

Peker på organisasjonene

Hos professor Torkel Brekke er det lite optimisme å spore.

– Jeg tror ikke at vi på verken kort eller mellomlang sikt vil få et debattklima som gjør det lettere å være jødisk i Norge. Jeg synes jeg ser en del foruroligende allianser mellom ytre venstre og en

del muslimske miljøer som er veldig sterkt israelskritiske og som også blir jødefiendtlige.

– *Hva mener du med det?*

– **Det er dokumentert at det ble ropt «død over jødene» under minst én demonstrasjon, og at det er mye antisemittisk hets i Norge nå. Det er farlig, og det ser ikke ut til at det blir tatt tak i.**

Brekke mener at organisasjonene bærer et ansvar.

– Jeg vet det foregår dialoger på bakrommet, men jeg mener også at ledende skikkelser både på venstresida og i de muslimske miljøene kunne gjort langt mer for å roe ned debatten.